

Špilja u kamenolomu Tounj

DAMIR LACKOVIĆ

Na izletu Zagrebačke speleološke škole 1983. godine članovi Speleološkog odsjeka PDS »Velebit« Ž. Vendler i R. Čepelak posjećuju kamenolom Tounj te u njemu otkrivaju dva jamska otvora iz kojih se osjeća strujanje zraka. Dugogodišnja težnja zagrebačkih speleologa za otkrivanjem krpeljskog podzemlja umalo se već tada nije ostvarila. Zbog vrlo dinamičnog istraživanja sistema Panjkov ponor — Kršlje (1983) te sistema Đulin ponor — Medvedica (1984. i 1985) Velebitaši su gotovo zanemarili jame u Tounju.

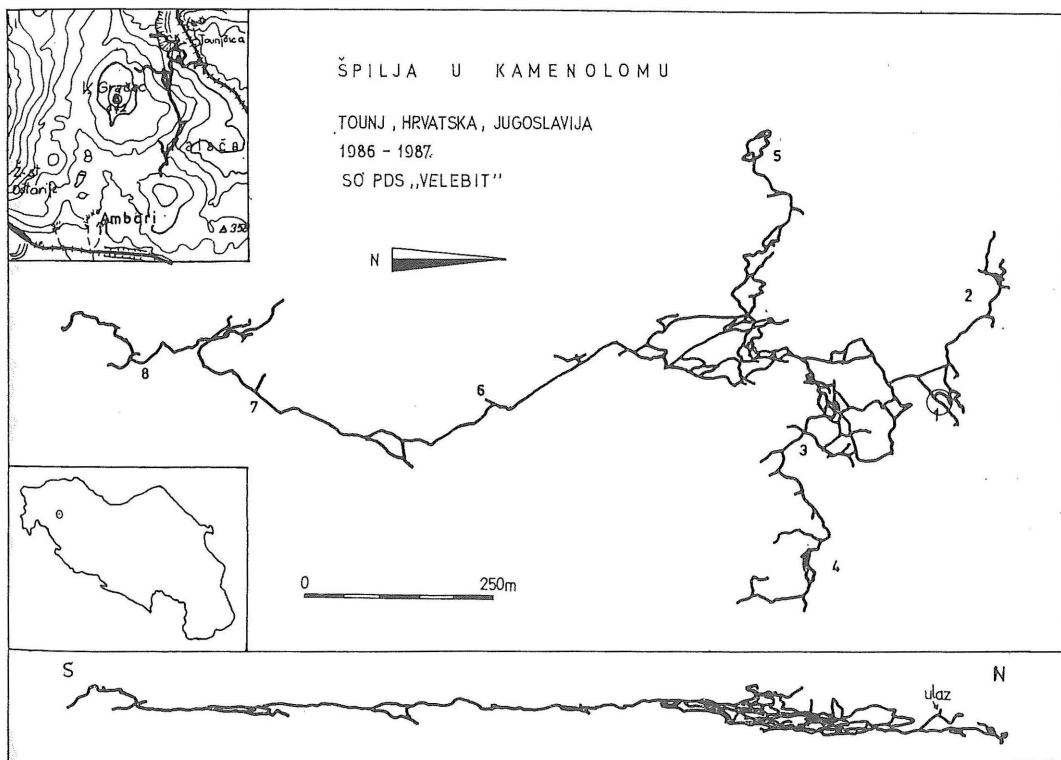
U svibnju 1986. godine, na ponovni poticaj R. Čepelaka, započeto je istraživanje špilje u kamenolomu Tounj. Od tada pa do kraja 1987. godine SO PDS »Velebit« proveo je 28 istraživačkih akcija u kojima su sudjelovali i članovi SO PD »Željezničar«.

Špilja se nalazi 300 metara jugozapadno od željezničke stanice Tounj, na samom dnu kamenoloma. Postoje dva jamska ulaza, a neko vrijeme speleolozi su za ulazak koristili i treći otvor koji je, kao i prva dva,

nastao urušavanjem stropa ulaza dvorane uslijed miniranja. Sada je taj otvor ponovno zatrpan. Zbog nesigurnosti ulaznog dijela špilje, istraživalo se uglavnom vikendom, kada se ne obavljaju radovi u kamenolomu. Izuzetak je bilo jedno četverodnevno istraživanje s bivakiranjem u udaljenijem dijelu špilje (Zigurat).

Glavni kanal špilje povezan je na više mjesta s mladim aktivnim kanalom kojim u vrijeme jačih oborina protiče snažna bujica. Taj povremeni vodeni tok dolazi, vjerojatno, s područja ponora Ambari, gdje se nalaze i poznate špilje Ambarac i Mandelaja. U prednjem dijelu špilje vodeni tok se grana prema Mamutovoj dvorani i gubi se u sifonskom jezeru u smjeru izvora špilje Tounjčice. Drugi dio vode otječe prema takozvanoj Kitovoj utrobi, da bi izbio na površinu ispod nasipa pruge kao drugi povremeni izvor rijeke Tounjčice.

Suhi dio špilje sačinjava, osim većeg dijela Glavnog kanala, Istočni kanal te Zapadni

Kompjuterski prikaz mjernih vlakova špilje u kamenolomu Tounj: 1 — Ulaz, 2 — Kitova utroba, 3 — Mamutova dvorana, 4 — Istočni kanal, 5 — Carobni krug, 6 — Oltar, 7 — Zigurat, 8 — Veliko jezero
Pripremili T. Barišić i Z. Stipetić

kanal koji završava Čarobnim krugom, veoma bogatim špiljskim ukrasima. Druga veća nakupina sigastih tvorevina nalazi se kod Oltara.

Glavni kanal je prostran i relativno lako prohodan, osim što su za prijelaz preko Velikog jezera nužni čamci. Uskih i teže prohodnih kanala napredovanjem istraživanja

biva sve više, a najveći splet takvih prostora čini Kitovu utrobu.

Do sada je topografski snimljeno 6100 metara dužine, čime ova špilja postaje jedna od najdužih u Hrvatskoj.

Speleolozi PDS »Velebit« i dalje će nastaviti s istraživanjem Špilje u kamenolomu Tounj jer postoji još dosta neistraženih prostora, što, dakako, predstavlja veliki izazov.

CAVE OF THE TOUNJ QUARRY

Summary

In May 1986, cavers of the Speleo Club »Velebit« Zagreb, started exploration of The Cave in the Tounj Quarry, near Tounj Village in Kordun region (Croatia). The cave entrance opened when a channel arch collapsed, due to mining blasts in the quarry. By the end of 1987, after 28 entries, the survey drawing issued 6100 m of channels. The cave is spacious and easily approachable,

with more narrows, water obstacles, and smaller slopes in the rear part. Temporary flood is probably flowing from the sinking area at Ambari in the rainy season, thus making some parts of the cave impassable. The water flows away through accumulative syphons to the Tounjčica river resurgence. Exploration will be continued.

Prelaz preko 60 m dugačkog Velikog jezera

Foto: A. Sutlović